

Energieconvenant *Groningen*

Uitvoeringsprogramma Energieconvenant Groningen

2010 - 2011

Versie 12 april 2010 (Definitief)

gasunie

Inhoud

1. Inleiding

2. Evaluatie & Resultaten 2008-2009

3. Doelstelling Energieconvenant Groningen 2010-2011
 - a. Doelstelling
 - b. Soort uitvoeringsprojecten

4. Uitvoeringsprogramma 2010-2011
 - a. Gebouwde omgeving
 - b. Groen gas
 - c. Bedrijvigheid (MKB)

5. Hernieuwing Samenwerkingsovereenkomst
 - a. Afspraken
 - b. ECG middelen
 - c. Selectiecriteria

1. Inleiding

Het samenwerkingsverband Energieconvenant Groningen (ECG) is in 2008 gestart met 8 deelnemende partners. Een uitbreiding van 4 bedrijven ten opzichte van het convenant dat tussen 2003 en 2007 heeft gefunctioneerd. De eerste twee jaren van dit "nieuwe ECG" zitten erop. De partners hebben kennis met elkaar gemaakt, zijn in diverse projecten met elkaar opgetrokken en hebben gewerkt aan de doelstelling om concrete projecten te realiseren waarin energie wordt bespaard en verduurzaamd. Er zijn in totaal 19 projecten gestart binnen het ECG.

Zoals opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst is na de eerste twee jaar een evaluatiemoment opgenomen. Op basis van de evaluatie (paragraaf 2) kunnen doelen worden verscherpt (paragraaf 3) om -blijvend- invulling te geven aan besparing- en verduurzaming van het energieverbruik in de provincie Groningen. De partners geven aan graag verder samen te werken aan concrete projecten. In paragraaf 4 wordt aangegeven waar het ECG haar rol en meerwaarde inzet door verschillende pijlers te benoemen waaronder projectvoorstellen geformuleerd gaan worden (bijlage bij dit document). Met het opstellen van dit "inhoudelijke" uitvoeringsprogramma 2010-2011 wordt aangegeven waar het ECG haar focus op legt. Om deze ambities te kunnen uitvoeren wordt de samenwerking en daarbij behorende afspraken benoemd en herbevestigd door de partners (paragraaf 5).

2. Resultaten & Evaluatie 2008-2009

In de eerste twee uitvoeringsjaren zijn 19 projecten gestart. Een deel ervan is nog in uitvoering. Het zijn zeer verschillende projecten, in grootte, behaalde energiebesparing en/of -verduurzaming, investering, uitrol naar derden en toegekende convenantsbijdrage. De projecten zijn beschreven in de jaarrapportage 2008/2009. Algemene resultaten zijn¹:

- **Besparing van 935 ton CO₂/jaar².**
 - Besparing van 199.400 kWh en verduurzaming van 26.180 kWh.
 - Besparing van 457.891 m³ en productie van 2.270 GJ duurzame energie (bio-ethanol).
- **Bijdrage:** 19 projecten, EUR 594.250,- (60% beschikbare budget). De multiplier is ruim 7.

Uit de evaluatie komen de volgende punten naar voren:

- **Netwerk en samenwerking.** Het ECG wordt zeer positief beoordeeld op het netwerk dat het biedt en de samenwerking die -ook in projecten die niet onder het ECG vallen- ontstaat. Naar buiten toe is het ECG ook een bekende naam. Het ECG wordt niet alleen gevraagd voor een bijdrage, maar ook voor haar inhoudelijke inbreng gewaardeerd.
- **Nog meer benutten unieke samenstelling ECG.** Het ECG betreft een unieke verzameling van bedrijven en overheden die nog meer van elkaar kunnen profiteren. Wens is om *gezamenlijk* grotere projecten te initiëren/ondersteunen en/of op te zetten door kennis en producten te combineren.
- **ECG sluit aan bij doelstellingen.** Met de projecten die door het ECG worden uitgevoerd, wordt invulling gegeven aan de energietransitie doelstellingen van de partijen, en vormt daardoor een meerwaarde. Energie besparing en verduurzaming blijft dan ook dé focus.
- **Herkenbaarheid in projecten.** De partijen hebben afgelopen twee jaar in verhouding weinig "eigen projecten" in het ECG kunnen onderbrengen. Dit heeft enerzijds gevolgen voor de herkenbaarheid van het ECG in de eigen organisatie. Anderzijds maakt dit de beoordeling over "value for money" lastiger. Oorzaak hiervan is de nieuwe samenstelling van het ECG met 8 partijen, het wennen aan de rol en de zoektocht naar projecten die hierbij horen. Ook is ervaren dat het uitwerken van ideeën in concrete projecten, passend binnen de ECG-kaders, soms lastig wordt ervaren (zie ook volgend evaluatiepunt). Duidelijk is de potentie die de samenwerking (zoals onder het tweede punt) biedt.
- **Concreetheid projecten.** Het vinden van concrete projecten, passend binnen de ECG-kaders, is soms wel lastig. Soms heeft de initiatiefnemer alleen een gat op de begroting en

¹ Behaalde + potentiële besparing en verduurzaming in projecten. Dit is exclusief indirecte besparing of niet rechtstreeks toe te schrijven besparingen.

² Berekening:

1 m³ aardgas = energie inhoud van 8,8 kWh = 1,78 kg CO₂/m³.

1 kWh elektriciteit = energie inhoud 2,6 kWh (bij productie) = 0,53 kg CO₂/kWh.

vraagt daarvoor een bijdrage aan, vaak zijn er ook nog onderzoekskosten vooraf (zoals een energiescan) voorafgaand aan de uitrol nodig. Ook "organisatiekosten" zijn noodzakelijk voordat er concreet kan worden bespaard/verduurzaamd. Het ECG kan dit vliegwiel wél goed op gang brengen. Er moet wel gewaakt worden voor het feit een "subsidieloket" te worden (dus niet zomaar het gat op de begroting vullen).

In de volgende paragraaf wordt ingegaan op de manier waarop wij in de komende twee jaar bovenstaande evaluatiepunten verwerken in de uitvoeringsprojecten.

3. Doelstelling Energieconvenant 2010-2011

De evaluatiepunten hierboven geven richting aan het uitvoeringsprogramma van 2010-2011. Hieronder beschrijven we welke uitvoeringsprojecten er onder het ECG 2010-2011 passen. De doelstelling van het Energieconvenant is en blijft hetzelfde:

"het gezamenlijk realiseren van **concrete** projecten op het gebied van energiebesparing en duurzame energie".

De doelstelling bestaat uit 2 onderdelen:

- a. Concreetheid: investeren in bouten en moeren
- b. kapstok "Trias Energetica": eerst energie besparen, dan zoeken naar een duurzame oplossing en als laatste het schoon/efficiënt inzetten van fossiele brandstof.

Soort uitvoeringsprojecten

Een ECG-uitvoeringsproject is gericht op een concrete realisatie van energiebesparing, verduurzaming of efficiënt gebruik van fossiele energie. Maar niet elk project dat hieraan voldoet is een ECG project. Het huidige beoordelingskader gaat naast de concrete besparing ook uit van de mate van innovatie als belangrijk criterium. Daarnaast is de betrokkenheid van studenten/scholieren, de bereikte indirecte besparing, voorbeeldfunctie, PR, maatschappelijk belang en werkgelegenheid van belang (opgenomen in het document selectiecriteria). Dit blijven in 2010-2011 belangrijke beoordelingscriteria. Uit de evaluatie komen een tweetal aandachtspunten naar voren met betrekking tot uitvoeringsprojecten, waaraan in 2010 en 2011 extra aandacht kan worden besteed, namelijk innovatie en uitrol:

Innovatie

Het ECG is op zoek naar vernieuwende projecten. Innovatie betekent echter vaak veel onderzoeks- en organisatiekosten vooraf. Dit levert niet direct een concrete investering (bouten en moeren) op, maar is wel noodzakelijk. Juist hierin zit een stuk risico voor de projectindieners die mede door het ECG kan worden gedekt. Dus "organisatie- en proceskosten" moeten ook onder het beoordelingskader kunnen vallen. Belangrijk is dat het om een echte innovatie gaat en niet om een bijdrage in de ontwikkeling van een marktproduct van een partner/derde.

Uitrol

Uitvoeringsprojecten zijn dus gericht op innovatie. Maar ook de vervolgvraag is erg interessant: hoe wordt de opgedane ervaring/informatie gebruikt om breder aandacht te kunnen besteden aan het bereiken van energiebesparing en verduurzaming van de energiebehoefte. Daarnaast hoeft de innovatie niet eens erg groot te zijn, maar is meer het "in beweging krijgen" van een doelgroep de winst. Het idee is dat het ECG meer met haar uitvoeringsprojecten kan sturen op een dergelijke grotere uitrol. Met de volgende soorten projecten wordt geschetst hoe dat kan worden bereikt:

- **Creëren vliegwiel/uitrol.** Het mede mogelijk maken van een test, pilot of scan. Het doel is dat anderen (initiatiefnemer of derden) hiervan kunnen leren, kopiëren of uitgedaagd en/of verplicht worden met de resultaten aan de slag te gaan.
- **Uitwerken concepten.** Vernieuwende concepten/innovaties (technieken of juist processen) inpassen in de bestaande structuren.

- **Grootschaliger (en Gezamenlijke)** projecten. Door bijvoorbeeld in een wijk of op een bedrijventerrein grotere projecten op te zetten kan een duidelijke inbreng van elke partner worden ingevoegd.

Dit soort projecten vragen naast een investering in "bouten en moeren" (bijvoorbeeld toepassen maatregelen, investeren in demo) ook organisatorische en proces kosten. Het ECG zal hieraan ook een bijdrage kunnen leveren.

Samenvattend kan worden gesteld dat op basis van de evaluatie en bovenstaande het ECG in 2010-2011 de volgende speerpunten heeft:

- **Concrete innovatie en opschaling** is erg belangrijk: maar hoe hiermee om te gaan? Leerpunt: indien noodzakelijk meer steken in organisatiekosten. De rol die hierbij hoort: aanjager, pilots, vliegwiel, concepten of gebieden.
- Meer uitdaging en **grootschaliger door samen trajecten op te pakken**. Elke partner kan hieraan zijn/haar eigen input leveren. Dit vergroot herkenbaarheid van het ECG binnen de eigen organisatie en maakt eventuele additionele investeringen (in kind) mogelijk.
- Een **ECG-bijdrage is gericht op een onrendabel deel** van een project of een investering in het 'leerdeel' (breed te interpreteren). De indiener (kan ook ECG-partij zelf zijn) moet worden uitgedaagd vervolgens zelf voor een olievlek te zorgen c.q. verdere uit te rollen.

4. Uitvoeringsprogramma 2010-2011

De uitdagingen voor het uitvoeringsprogramma 2010-2011 zijn duidelijk. Focus op innovatie en uitrol, maar ook grotere projecten waarin de partners kunnen samenwerken. Hoe wordt dit vertaald in een programma en welke gevolgen heeft dit voor de manier waarop het ECG nu is vormgegeven? Deze paragraaf geeft de inhoudelijke ambitie weer van het ECG. Anders dan in de eerste twee uitvoeringsjaren wordt nu specifiek gezocht naar uitvoeringsprojecten aan de hand van drie pijlers. Hiermee kan gericht worden gezocht naar invulling van de doelstellingen. Het kiezen van deze pijlers hangt nauw samen met de competenties van de ECG partners. De pijlers zijn:

1. Gebouwde Omgeving
2. Duurzame energie
3. Bedrijvigheid

Onder deze pijlers zullen de uitvoeringsprojecten gehangen worden. Per pijler wordt nu beschreven welke uitdagingen er liggen, welke rol het ECG hierin kan spelen en hoe die ingevuld kan worden. Daarbij rekening houdend met opmerkingen uit de vorige 2 paragrafen.

Onder elke pijler hangt een (voorlopige) projectenlijst van ideeën en initiatieven die in gesprekken met de ECG partners en derden naar voren zijn gekomen (wordt als bijlage bij dit document geleverd). Dit is een levende lijst met ideeën en initiatieven waaraan het ECG een bijdrage kan leveren ter invulling van de pijlers. Dit zijn voorlopige projecten die door werk- en stuurgroep nog verder ontwikkeld en beoordeeld moeten worden. Hiermee wordt echter wel een indicatie gegeven welke mogelijkheden het ECG heeft, maar ook welke middelen daarvoor nodig zijn. Dit bepaald onder andere de gevraagde inzet van de ECG-partners in de komende twee uitvoeringsjaren. Hierop wordt in paragraaf 5 ingegaan.

Pijler 1: Gebouwde Omgeving

Projectnummer:	Titel:
Omschrijving <p>In de gebouwde omgeving is veel energiebesparing te behalen. Tevens biedt de gebouwde omgeving ook mogelijkheden voor het produceren en afzetten van duurzame energie. Elke ECG-partner heeft ook zo zijn eigen klanten, diensten en producten in de gebouwde omgeving. In de afgelopen 2 jaar zijn er dan ook diverse projecten uitgevoerd in de gebouwde omgeving:</p>	
Ervaring uit ECG 2008-2009: <ul style="list-style-type: none">- HRe-ketels Nijestee en Essent: nieuwe techniek in gebouwde omgeving.- Infraroodcamera Hanzehogeschool: studenten ontwikkelen kennis.- Schone en zuinige scholen programma: aanzetten tot besparing van doelgroep scholen.- Zonneboileractie: aanzetten tot kennisontwikkeling, dienstontwikkeling en toepassen duurzame techniek bij installateurs en consumenten.- Energiebesparing bij boeren: aanzetten tot besparing bij doelgroep boeren.- Blauwe dorp: inspelen op uniek moment: bij overdracht energiebesparing stimuleren.- Grootschalige renovatie Lewenborg: wartmeterugwinning uit douchewater.- Energienuwoning: communicatie en laten zien van technieken aan aspirant kopers.- Tasman Toren: toepassen diverse technieken, gebruik oppervlakte water voor warmte- Powermatching city: onderzoek slim energieverbruik in woonwijk met decentrale maatregelen.	
Wat is de uitdaging? <p>De gemeente voert een actief klimaatbeleid voor haar bewoners en ook de provincie zet in op het verduurzamen van huishoudens (100.000 woningenplan). Projecten zijn dan ook gericht op het bewegen van bewoners/huishoudens tot het nemen van maatregelen voor energiebesparing en verduurzaming in samenwerking met de partijen die dit mogelijk kunnen maken (energieleveranciers, installateurs, kennisinstellingen, etc.).</p> <p>Naast het beïnvloeden van huishoudens zijn er de mogelijkheden tot fysieke aanpassingen, installaties, maatregelen en innovaties die leiden tot energiebesparing en duurzame energie.</p> <p>Het plegen van inzet op besparing en verduurzaming blijft ook zeker de komende tijd een belangrijk aandachtspunt. De energieleveranciers willen klanten duurzame en besparende energiediensten blijven bieden. Het 100.000 woningenplan (provincie) en de gemeentelijke routekaart Energieneutraal 2025 zijn de beleidsuitgangspunten voor de overheden.</p>	
Wat is de rol van het Energieconvenant Groningen? <p>Het Energieconvenant kan in verduurzaming en besparing ook een rol spelen door concreet projecten uit te voeren. Hiermee kunnen vragen worden beantwoord zoals:</p> <ul style="list-style-type: none">- Hoe wordt duurzaam bouwen 'gewoon'- Hoe informeer je alle partijen goed c.q. zet je ze aan tot besparend gedrag- Wat is een slimme aanpak om te komen tot besparingen?- Aandacht voor waterbesparing en gebruik onderbelicht: aandachtspunt.	
Hoe kan het Energieconvenant die rol vervullen? <p>In uitvoeringsprojecten kan het ECG kiezen voor de volgende mogelijkheden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Toepassen nieuwe en innovatieve technieken- Kennisontwikkeling duurzaam(er) bouwen- Stimuleren van partijen tot nemen initiatieven (scans, subsidies)- Specifieke doelgroepen benaderen en beïnvloeden (boeren, installateurs, scholen, bepaalde consumenten, studenten, projectontwikkelaars, MKB'ers)- Water als 'missing link' in energieverbruik in de gebouwde omgeving.	

Ontwikkelingen

Bovenstaande vraagstukken kunnen op verschillende manier en in verschillende uitvoeringsprojecten worden ingevuld. In een bijgevoegde projectenlijst is aangegeven welke projectideeën er op dit moment zijn. De werk en stuurgroep zullen in 2010-2011 gaan bepalen met welke uitvoeringsprojecten een goede invulling wordt gegeven aan bovenstaande vraagstukken en opgaven. Ideeën verschillen van een grootschalige "wijk of regio aanpak" tot het toepassen innovatieve technieken op huishoudniveau. Het is interessant om te zoeken naar een mix van een groot project (creëren grote uitrol) en kleinere projecten. Specifieke ontwikkelingen in de regio geven ook aanknopingspunten:

- Grootschalige woningbouw: Meerstad en Groene Compagnie
- Wijkaanpak Groningen: Tuinwijk/de Hoogte en Hoogkerk
- Krimpgebieden Oost- en Noord Groningen; betaalbare en kwalitatief goede huizen behouden.
- Ontzorgen van consument in zoektocht naar energiebesparing o.a. door financiële producten in te richten

Benodigheden

Met de projectenlijst wordt een globale inschatting gegeven wat de (financiële) benodigheden zijn. Partners kunnen ook bijdragen in projecten met uren, expertise en eigen producten en diensten.

Dit is een levende projectenlijst. Projecten kunnen worden toegevoegd of niet meer doorgaan. Werk en stuurgroep zullen bepalen welke projecten binnen het ECG-uitvoeringsprogramma gaan vallen en welke bijdrage daarvoor beschikbaar wordt gesteld.

Rol partners:

Provincie: verstevigen 100.000 woningenplan, krimp-discussie, rol richting burgers

Gemeente: duurzaamste stad 2025, uitvoeren projecten, rol richting burgers

Gasunie: verstevigen afzet groen gas onder burgers

GasTerra: innovaties als HRe-ketel, gaswarmtepomp, koude via radiator

Essent: energiediensten en producten in gebouwde omgeving, klantenbelangen, buurt energie

Nuon: energiediensten en producten in gebouwde omgeving, klantenbelangen

Waterbedrijf: waterbesparing, water als energie drager, klantenbelangen

Rabobank: financiële producten, klantenbelangen

Speerpunt 2: Duurzame Energie

Projectnummer:	Titel:
<p>Ervaring uit ECG 2008-2009: - Geen</p> <p>Noord Nederland biedt voldoende uitdagingen om duurzame energie te produceren. Door het agrarische karakter van de provincie beschikken we over veel biomassa stromen. Het produceren van groen gas zal dan ook prioriteit zijn binnen deze pijler. Dit onderwerp wordt hieronder nader uitgewerkt.</p> <p>Naast groen gas bieden overige reststromen uit industriële processen (afvalwater, zuivering, etc.) mogelijkheden tot energieproductie. Daarnaast zijn er ontwikkeling op het gebied van zonne energie, geothermie en windenergie die mogelijk binnen het ECG opgenomen en verder gebracht kunnen worden. Binnen deze pijler kan het ECG rondom technieken en ontwikkelingen kennis en kunde bijeen brengen, zich verbinden aan de doelstellingen van initiatiefnemers en deze (passief) ondersteunen. Daar waar deelprojecten concreet en zijn kan het ECG een bijdrage leveren of op zoek gaan naar additionele middelen.</p> <p>Omschrijving en uitdaging Noord-Nederland</p> <p>In Noord-Nederland zijn kansen voor grootschalige groen gas productie en het invoeden hiervan op het gasnetwerk. Een aantal belangrijke ontwikkelingen en innovaties dienen verder onderzocht te worden om de kansen te benutten. Op dit moment wordt door diverse (noordelijke) partijen gewerkt aan de Groen Gas Hubs gedachte. Dit is een groot transitiepad om groen gas productie te vergroten en het gebruik te stimuleren. Een aantal aspecten zijn in ontwikkeling:</p> <ul style="list-style-type: none">- Invoeding in het gasnet: Invoeding in het gasnet is kostbaar. Biogas uit bijvoorbeeld vergisters moet worden schoongemaakt/ opgewaardeerd voordat het in bestaande netten kan worden gevoed. Het hoge druknet van de Gasunie moet hiervoor geschikt gemaakt worden. Dit wordt rendabeler naarmate het aanbod van biogas stijgt (prikpunt moet voldoende groot zijn). Voldoende biogas aanvoer is dus van belang. Dit is de upstream kant.- Aanleverketen: Rondom een invoedpunt (hub), moet het lokale aanbod worden samengebracht. Op dit moment zijn er 5 concrete (grotere) biogas producenten die als hub kunnen fungeren. Belangrijk is om uit te zoeken hoe het beste de lokale initiatieven rondom een dergelijke hub aangetakt kunnen worden. Kortom; vragen rondom infrastructuur (hoe groot wordt het verzorgingsgebied, op welke manier vervoer je gas, maar ook een goede businesscase moeten op poten worden gezet. Daarnaast moet je kijken of er nog andere initiatieven (hubs) opgezet kunnen worden.- Verbruikers: Wie worden klanten. Hoe zorg je voor afnemers van het groene gas? Kan je specifieke doelgroepen mobiliseren?- Kennisontwikkeling: Het verder ontwikkelen van kennis is een belangrijk onderwerp op de kennisinstellingen in het Noorden. Denk aan kennis over het produceren en opwaarderen van groen gas, de infrastructuur, business case, etc. <p>Wat is de rol van het Energieconvenant Groningen</p> <p>Zoals gemeld: er zijn op dit moment diverse ontwikkelingen gaande rondom de "Groen Gas Hubs" gedachte. Uit het Energieconvenant Groningen zijn diverse partijen betrokken bij deze ontwikkelingen en wordt door hen geïnvesteerd in diverse onderzoeken en samenwerkingsverbanden die direct betrekking hebben op dit onderwerp. De uitdaging van het ECG moet zijn om haar kennis en netwerk (partners) en middelen in te zetten om onderdelen van het gehele proces te adopteren/ondersteunen/helpen te realiseren. Kort samengevat liggen er de volgende uitdaging:</p> <ul style="list-style-type: none">• Upstream -kant: Gasunie wil groen gas toestaan op het landelijke (hoge druk) gasnet. Dit zijn kostbare aanpassingen, dus het liefst met zo min mogelijk punten. Biogas dient opgewerkt te worden naar Groen Gas kwaliteit. (onderzoeksvragen en technische vragen naar invoeding op het net).• Infrastructuur: Hoe krijg je in een gebied een dusdanig kritische massa aan	

biogas dat het loont dit op te waarderen en in te voeden. Hoe ziet zo'n net er uit. Waar begin je? Hoer rol je uit. (coalitievorming, businesscase, technische vragen). Gemeente Groningen heeft hierin een voortrekkersrol.

- Downstream: wie kan op het lokale biogasnet aanhaken. Hoe ver leg je die door? Welke kwaliteit sta je toe? Wat worden kosten en verdienmodellen.

Deze ontwikkeling heeft een grote potentie. Gesproken wordt over de mogelijkheid van 200 miljoen m³ groen gas in Noord-Nederland. Hiervoor dient er nog wel veel onderzocht, geprobeerd, coalities gevormd te worden.

Waar kan het Energieconvenant op inspelen?

De volgende ontwikkelingen spelen in (in Noorden):

- "Hub Groningen". Stad Groningen is met diverse partijen de (reële) mogelijkheid aan het bekijken voor een Groningse Hub + aanleverketen.
- Diverse lokale producenten. Hoe ver moet je kijken voor bijvoorbeeld de Groningse Hub.
- Onderzoeksprogramma's Edgar / Renqi / Flexigas. Kenniscreatie rondom gas.
- Groen gas productie initiatieven (Foxhol, Veendam, Ter Apel, boeren westerkwartier, Eemshaven, waterzuiveringsinstallaties....).

Andere vraagstukken die kunnen worden uitgezocht:

- Hoe genereer je voldoende volume om in te voeden in net/aansluiting te maken.
- Technieken: zowel techniek en infrastructuur downstream (verzamelen van lokale producenten) als de benodigde technieken upstream (invoedpunt).
- Water (zuivering) en biogas → toepasbaar?
- Algen (afval)water en biogasproductie?

Projectideeën

Groninger biogasring leiding (Groningse Hub)

- potentieel rondom de stad?
- reikwijdte hub?
- bouwen hub? (hoe ziet infra eruit, wie legt dat aan?)
- uitbouwen hub? Hoe ver ga je de provincie in?
- kennisontwikkeling?

Algemeen

- meerdere hubs mogelijk?
- vergunning vraagstukken?
- hoe haal je het bij de boer op, via een gaskar? → techniek ontwikkeling
- hoe ziet (grootschalig) invoedpunt eruit?

Verder

- Duurzame mobiliteit kansen bij Groen gas hubs/groen gas productie?
- Boeren laten inzetten op groen gas.
- Technische vragen uitwerken
- Pilots
- Rol onderzoeksinstellingen?

Rol Partners

- Gasunie: invoeding in hoge druk gasnet + certificering van groen gas (vertogas)
- Energy Valley/ provincie Groningen: beleid ontwikkeling Hubs; SDE-lobby; ondersteuning Task Force. Belang grote productie Biogas. Ondersteuning boeren.
- Gemeente Groningen: biogas ringleiding Groningen (i.s.m. lokale partijen)
- Waterbedrijf: waterbehandeling, groengas productie RWZI, algen, transport en infrastructuur.
- Essent (Milieu): productie groen gas (Vagron en Wijster), verkopen groen gas.
- Rabobank: boerenbank. Groen gas productie kans voor leden, innovatie.
- GasTerra en Nuon: handelaren groen gas.
- (- Enexis - Alliander: infrastructuur, vervoerder.)

Benodigheden

Bovenstaande uitdagingen hebben nog veel uitzoekwerk maar ook concrete investeringen nodig. Het ECG kan initiatiefnemers ondersteunen met een projectbijdrage. Het ECG kan bijvoorbeeld ook co-financiering leveren om andere geldstromen binnen te halen, zoals Europese geldstromen. In het projectoverzicht is daarvan een voorbeeld opgenomen.

Speerpunt 3: Bedrijvigheid (MKB)

Projectnummer:	Titel:
<p>Omschrijving Het Bedrijfsleven is een lastige doelgroep om te bereiken. Deze doelgroep is echter wel erg interessant om twee redenen. De eerste is dat er binnen deze doelgroep energie valt te besparen. De tweede reden is dat het MKB zelf ook energiediensten kan ontwikkelen en/of toepassen bij haar klanten, waardoor grote slagen kunnen worden gemaakt.</p> <p>Ervaring uit ECG 2008-2009:</p> <ul style="list-style-type: none">- Premie voor installatiebranche bij plaatsing van zonneboiler.- Energiescan ontwikkeling + uitrol voor melkveehouders.- Energiescan toepassing bij Supermarkten (Oost Groningen) i.h.k.v. handhavingstraject. <p>Wat is de uitdaging? Net als voor consumenten hebben bedrijven (MKB-ers) veel opties om over te gaan op energie besparende maatregelen. Ook zijn er diverse programma's ondersteunend aan het bedrijfsleven op dit gebied. Toch is het voor een ondernemer, groep ondernemers of ondersteunende bedrijven besparing en of verduurzaming niet altijd prioriteit. Terwijl er naast energiewinst (en dus lager energierekening) door consumenten ook meer en meer gelet wordt op een groen imago. Er spelen ook andere overwegingen: de benodigde investering, het verplichtende karakter door vergunning verlener, of de (vermeende) belemmering voor dienstverlening zijn voorbeelden om niet over te gaan tot het nemen van besparingsmaatregelen of het investeren in zuiniger productiemethoden. Het ECG kan samen met ondernemers zoeken naar oplossingen die wel aanslaan. Daarnaast kan het bedrijfsleven ook een rol spelen in het bieden van energiebesparende maatregelen en verduurzaming richting consumenten. Denk aan installateurs, bouwketen, etc.</p> <p>Rol Energieconvenant Groningen Met het bedrijfsleven zelf zijn projecten en programma's op te zetten waarin innovaties op het gebied van energiebesparing en verduurzaming plaatsvinden. Het bedrijfsleven kan ook worden uitgedaagd haar rol te pakken in de groter wordende markt van 'verduurzamen' van de energiehuishouding.</p> <ul style="list-style-type: none">- Opzetten programma's gericht op grootschalige energiebesparing in bedrijfsleven/branche- Faciliteren samenwerking en ontsluiten kennis- Voorbeelden creëren die navolging verdienen. <p>Hoe kan rol worden vervuld? Er zijn een aantal vraagstukken waarmee je te maken krijgt:</p> <ul style="list-style-type: none">- Veel ondernemers: hoe bereik je ze?- Ondernemers zijn kritisch, maar als ze een kans zien zullen ze niet moeilijk over te halen zijn om te investeren.- Productontwikkeling rondom het onderwerp energie bij kleine ondernemers bij wellicht met de producten die de deelnemende energiepartijen ook aanbieden.- Bij grote bedrijven zijn ook grote besparingen te halen, maar wat kan je als ECG daarvoor betekenen?- Indien de terugverdientijd gunstig is of kan worden aangetoond, dan zal de ondernemer willen overgaan tot investeren. <p>Belangrijk is dus om de taal van het bedrijf te spreken. Dit kan via bedrijfsverenigingen (branche organisaties), ondersteunende organisaties (Groningen Seaports, MKB energiecentrum), voorlopers (FC Groningen) of enthousiaste ondernemers die min of meer al zijn verenigd (Hoogkerk). Het ECG kan ondersteuning bieden in het opzetten van een besparingsprogramma rondom een bepaald onderwerp (bijvoorbeeld gesloten puien of energiebesparing in de Horeca) of specifieke onderwerpen uitbouwen met de initiatiefnemers (Groningen Seaports heeft een aantal interessante projectideeën).</p>	

Ontwikkelingen en mogelijkheden (in Noorden)

- Vergroenen FC Groningen en uitstraling op business club (1.000 bedrijven). Mogelijkheid om praktische projecten te starten en via de businessclub het MKB daartoe ook uit te dagen.
- Samenwerking met Groningen Seaports (uitvoeren onderdelen beleidsplan energiebesparing en meenemen bedrijven op terreinen).
- Branche aanpak à la supermarkten. Bijvoorbeeld Horeca Groningen besparingscampagne.

Rol Partners

Provincie: vergunning verlener, aandeelhouder Seaports, energieakkoord N-NI.
Gemeente: vergunning verlener, prijs duurzaamste ondernemer, subsidieprogramma
Gasunie: verstevigen afzet groen gas onder bedrijven
GasTerra: mogelijke projecten
Essent: energiediensten en producten in gebouwde omgeving, klantenbelangen, buurt energie
Nuon: energiediensten en producten in gebouwde omgeving, klantenbelangen
Waterbedrijf: waterbesparing, water als energie drager, klantenbelangen
Rabobank: financiële producten, klantenbelangen

5. Hernieuwing Samenwerkingsovereenkomst & Selectiecriteria

In de vorige paragraaf is aangegeven dat het ECG op diverse terreinen nog grote uitdagingen kan oppakken. De mogelijkheden om energie te besparen en duurzame energie op te wekken zijn groot, en het ECG kan op verschillende manieren daaraan invulling geven. Bijgevoegde projectenlijst geeft specifiek aan waar het ECG haar meerwaarde kan laten zien. Daarvoor dient de samenwerkingsovereenkomst, de selectiecriteria en de gevraagde bijdrage opnieuw worden vastgesteld. Hieronder worden de belangrijkste aanpassingen weergegeven:

Samenwerkingsovereenkomst

De ondertekende samenwerkingsovereenkomst regelt onder meer de werkwijze. Deze overeenkomst blijft, behoudens de financiële paragraaf, voor de uitvoeringsjaren 2010-2011 van kracht en wordt dus verlengd.

De ECG-organisatie bestaat uit een stuurgroep, werkgroep en projectcoördinator. Een vertegenwoordiger van elke partij neemt deel aan de werkgroep. De werkgroep bereidt projecten voor en legt deze met een advies neer voor de stuurgroep. De stuurgroep, die bestaat uit bestuurders en directeuren van de verschillende partijen, neemt uiteindelijk beslissingen over de uitvoering van projecten. De projectcoördinator fungeert als centraal punt tussen werkgroep, stuurgroep, projecten en omgeving. Als secretaris van de stuurgroep en voorzitter van de werkgroep is hij aanspreekpunt voor alle partijen.

Selectiecriteria

In paragraaf 3 is ingegaan op de doelstelling van het ECG en hoe we denken daaraan uitvoering te geven. Aangegeven is waar de focus van het ECG in de uitvoeringsjaren 2010-2011 op komt te liggen. Dit betekent dat rondom selectie van uitvoeringsprojecten breder wordt gekeken naar de manier waarop een innovatie, besparing en of verduurzaming tot stand komt, welke bijdrage er door ECG-partners wordt geleverd en hoe kennis, innovatie en aanpak verder kan worden uitgerold. Het beoordelingskader blijft hetzelfde.

Middelen en Mogelijkheden

In de afgelopen 2 jaar hebben de ECG partners een budget bijeen gebracht van 2x € 485.000,-. Het hebben van een budget maakt het mogelijk de geformuleerde uitdagingen en projecten (zie projectenlijst) te kunnen ondersteunen en initiëren. Maar ook moet worden geconcludeerd dat het budget nog niet op is.

De geschetste uitdagingen voor de komende tijd vragen om een bijdrage, maar belangrijk is ook dat de partners aan projecten kunnen bijdragen met eigen kennis, kunde, middelen en mogelijkheden. Voor de jaren 2010-2011 wordt de volgende verdeling afgesproken:

Partner	2010 - 2011		In Kind 2010-2011
Provincie	€ 125.000	€ 125.000	projectcoördinator (1)
Gemeente	€ 60.000	€ 60.000 (2)	
GasTerra	€ 30.000 + € 30.000		In Kind t.w.v. € 40.000,- (cash, uren, investeringen, producten, kennis).
Gasunie	€ 30.000 + € 30.000		
Rabobank	€ 30.000 + € 30.000		
Waterbedrijf Groningen	€ 30.000 + € 30.000		
Nuon	€ 30.000 + € 30.000		
Essent	€ 30.000 + € 30.000		
restant 2008-2009	€ 370.000		
TOTAAL	€ 735.000	€ 365.000	In Kind bijdrage in projecten.

Provinciale en gemeentelijke bijdrage blijven in tact. De bijdragen van de marktpartijen zijn gelijkgetrokken en bedragen € 60.000,- (voor 2 jaar). Hiervan wordt direct € 30.000,- gestort (bijdrage 2010). Daarnaast leveren de partijen ook een In Kind bijdrage. De ambitie is om deze verdeling ook in 2011 toe te passen.

(1) Bijdrage provincie blijft 2x € 125.000,- + projectcoördinator.

(2) Bijdrage gemeente blijft 2x € 60.000,- (onder voorbehoud nieuw collegeprogramma)